

## СПИСЪК

на публикации с резюмета на гл. ас. д-р Явор Димов Генов, единствен кандидат в конкурса за заемане на академичната длъжност *доцент* по специалността *Музикознание и музикално изкуство* (средновековна музика), професионално направление 8.3., за нуждите на сектор *Музика*, обявен в ДВ бр. 38/26.05.2015 г.

Генов, Явор. Свободните форми за лютня през XVI век – В: Българско музикознание, N. 3, С. 2015, 35-48, ISSN 0204 – 823 X

**Резюме:** През XV век музикалното мислене на Европа се подготвя за някои свои съществени и решителни промени. Все по-често споменаваното в извори и документи, и налагащо се с присъствието си инструментално изкуство е съществена част от тези промени. През втората половина на същото столетие настъпва още една промяна, която ще окаже въздействие върху по-нататъшния ход на инструменталната музиката - лютнята постепенно променя своите функции от монодиен инструмент към такъв за свирене на многогласни форми.

От края на XV и началото на XVI век датират най-ранните известни днес сборници с репертоар за лютня. Те отразяват новата, полифонична функция на инструмента, а в тях присъстват композиции с нови обозначения, които не биха могли да бъдат отнесени до многогласната вокална практика: преамбюл (прелюд), ричеркар, фантазия. Това, което ги обединява е конотацията им към свободното, импровизационно музициране. В настоящия материал се разглежда появата и разпространението на тези понятия в литературата за лютня през XVI век. Проследяват се някои важни изменения, които настъпват по отношение на съдържанието им още през първата половина на същото столетие. Статията има преди всичко въвеждаща функция в избраната проблематика.

Генов, Явор. Певческият репертоар за св. св. Козма и Дамян в антифонар от Уорчестър, GB-WO F.160 – В: Българско музикознание, N. 3, С. 2014, 65-93, ISSN 0204 – 823 X

**Резюме:** Според редица изследвания и данни богослужението за св. св. Козма и Дамян се установява на Запад през V или VI век, вероятно в Рим. Около пет столетия по-късно, през X век се изписват отделни нотирани песнопения за паметта на светите братя. Вероятно по това време не е бил предвиден развит певчески репертоар за светците, който да обхваща всички или част от богослужебните часове. В отделни преписи на антифонара, произхождащи от днешна Италия и датиращи от периода XI – XII век, се помества пълен певчески репертоар за хвалитната служба за светците. Идентичен или сходен репертоар се открива в антифонар от Уорчестър, Англия (GB-WO F.160) век и половина по-късно. Текстът изследва антифонния репертоар за светите братя в цитирания ръкопис. Достига се до предположението, че съобразно анализирания антифони може да се говори за два отделни етапа на съставяне на певчески репертоар за св. св. Козма и Дамян, като изписаният в GB-WO F.160 е значително по-късен от компилирането на отделни единични песнопения за тяхната памет.

Генов, Явор. Нотирани песнопения за св. Кирил и Методий в амброзиански антифонар, 1935 - В: *Paleobulgarica*, N. 2, С. 2014, 74-100, ISSN 0204-4021

**Резюме:** Важна част от големия изследователски и богословски интерес към наследството на латинската богослужебна монодия е реставрирането ѝ в ритуала и преиздаването на част от основните певчески книги през първата половина на XX век.

В санкторалния цикъл на миланския (амброзиански) антифонар от 1935 г. се поместват песнопения за паметта на св. Кирил и Методий. В предходно изследване на същия автор върху грегорианския репертоар за славянските просветители се очертаха някои насоки

относно по-широкото разпростиране на култа към светците на Запад и възможния процес на съставяне на певчески репертоар за тях. Настоящото изследване разглежда аналогични въпроси, но отнесени до амброзианската музикално-богослужевна традиция - относно появата на нотирани песнопения за светците, а именно – мелодиите заемат ли се от нотирани репертоар от Средновековието, или са съставени в ново време. Ако те са новосъставени, как са компилирани мелодиите – въз основа на адаптация на съществуващ репертоар (и ако да, на кой именно), или са „новокомпозирани” песнопения.

Изследването предлага гледна точка относно поставените въпроси във връзка с паметта на св. Кирил и Методий, но с това се хвърля светлина изобщо върху начина, по който се съставя музикално-богослужевен репертоар в ново време за празници, които не присъстват или слабо присъстват в средновековния литургичен календар.

Генов, Явор. Към терминологията на репертоара за Божествената служба в Грегорианския антифонар – В: Българско музикознание, N. 3-4, С. 2013, 5-24, ISSN 0204 – 823X

**Резюме:** В сърцевината на европейската космология е залегнала фундаменталната представа за музиката като изразител на Божественото творение. Хармоничните пропорции между диатоничните тонове в музиката са същите пропорции, залегнали между небесните тела в обозримия Космос, но също така между другите планети и Земята. Тази представа прокарва „червената нишка” през европейското разбиране за звуците и тяхната хармония – чрез Античността и Старозаветна Юдея през средновековната литургична монодия и активно развиващата се полифонична мисловност, „възраждането” на древните доктрини през Ренесанса и Барока.

Онтологичната същност на музиката налага на търсещите знание за самата нея концентрация както върху микронивото на конкретно музикално проявление, така и поставянето на последното в цялостната картина на музикалната битийност. Ето защо музикалната наука в определени аспекти изисква поглед на над-национално и над-„културно-наследствено” равнище.

Настоящият материал се занимава с изясняване на терминологичния апарат на музикална култура, встрани от тяснонационалните проявления на музиката в България и Балканите - именно на Грегорианския хорал и онази негова част, отразена в една от фундаменталните певчески книги за Европейския Запад – Антифонарът. Функцията на материала по същество е повече информираща, отколкото проучваща неизследвани зони. Целта му е да въведе в българското музиковедско пространство база от основна терминология върху средновековната латинска певческа практика, която непреувеличено може да се мисли като своеобразен речников фонд на европейския музикален език изобщо.

Генов, Явор. Големите утринни респонзории за св. Николай в грегорианския антифонар. Към въпроса за компилирането и предаването им – В: Българско музикознание, N. 1, С. 2013, 17-32, ISSN 0204 – 823X

**Резюме:** Св. Николай е сред онези светеци, почитани и в Източното (Православно) и в Западното християнство. Неговата памет се откроява сред богослужението на Запад с цялостен и развит певчески репертоар. Този репертоар поставя въпроса за времето и начина на съставяне, дали част от него или целият е зает от други богослужевни последования или, напротив, е специално компилиран за паметта на светеца.

Настоящият материал е фокусиран върху големите утринни респонзории за св. Николай, изписани в грегорианския антифонар. Материалът е част от по-детайлно изследване на цялостния певчески репертоар за службата на светеца. Предходно проучване върху структурирането на този репертоар даде основания да се счита, че определена част от репертоара на големите утринни респонзории е специално съставена за службата за св. Николай. Тук, чрез анализ на мелодическата структура на три от тези респонзории, се търси

потвърждение на изложеното по-рано предположение. Настоящият материал също така засяга въпроса за начина на „композиране“ и предаване на тези песнопения във време, когато диестиматичната нотация е вече разпространена в Западна Европа. Материалът цели да обогати представата за това коя част от грегорианския репертоар за св. Николай е съставена специално за неговата служба и как това е осъществено.

Генов, Явор. Певчески репертоар в службата за св. Георги в грегорианския антифонар – В: *Litera et Lingua*, N. 1-2, С. 2013, ISSN 1312-6172

**Резюме:** Св. Георги е сред християнските светци, чиято аура е изградена от многопластови и често противоречащи си един на друг разкази. В хода на вековете на ранното християнство тези разкази изграждат силно митологизиран образ, който се радва на голяма почит както в земите на Православния свят, така и в Латинския Запад. В литургичния календар на последния почитта към св. Георги официално се въвежда през средата на VIII в., а изписан певчески репертоар в служба за светеца се открива в Грегориански антифонари, датиращи около столетие и половина по-късно. Представеният материал излага проучване върху този репертоар, посветен на светеца. В настоящия си етап проучването е фокусирано върху въпроса коя част от певческото съдържание за св. Георги е заета от вече съществуващ репертоар и е адаптирана за неговата памет, и коя би могла да се счита за специално компилирана. Оттук, материалът очертава картина на това по какъв начин се съставя и отслужва службата за св. Георги в регионите на латинското християнство през Средновековието в хронологичен и географски план, доколко култът към него е развит повсеместно, или обратно, по-скоро е от локално значение, и доколко унифицирано е богослужението към паметта му, въз основа на певческия репертоар, изписан в преписите на Грегорианския антифонар.

Генов, Явор. Нотирани песнопения за св. Кирил и Методий в грегорианския антифонар – В: *Paleobulgarica*, N. 2, С. 2012, 53-68, ISSN 0204-4021

**Резюме:** Паметта на светите братя Кирил и Методий намира място в санкторалния цикъл на няколко издания на богослужебни книги от XX век, които отразяват честването на славянските просветители в Католическата църква със служба според йерархията на църквата. Изданието *Antiphonale Romanum*, 1912 отразява в нотирани вид репертоара с предназначение за паметта им.

Въпросите, които възникват от присъствието на нотирани служба за светите братя се отнасят до това дали тя може да бъде открита в преписи / издания на антифонара от по-ранно от посоченото време; до кой период на европейската история би могло да се отнесе установяването на такава служба и дали репертоарът, който тя отразява, е резултат от използване на вече съществуващ такъв, или е по-скоро е компилиран по повод на съставянето на службата.

Настоящият материал си поставя за цел да представи първоначална информация по набелязаната тема, в опит да даде отговор на посочените по-горе въпроси. Потвърждение по тях се търси и чрез проучване на мелодическото съдържание на антифонния жанр, застъпен в службата за св. св. Кирил и Методий.

Генов, Явор. Антифонният жанр в латинския репертоар за св. Николай – В: *Българско музикознание*, N. 2, С. 2012, 57-72, ISSN 0204 – 823X

**Резюме:** Сред източните светци, чиято памет се чества в латинското богослужение, паметта на св. Николай се отличава с отслужване, съдържащо особено пълен музикално-литургичен репертоар. Този репертоар постави въпроси за времето и начина на компилирането на певческия репертоар, за това доколко песнопенията са съставени специално за тази служба,

или са заемани съществуващи песнопения от други светителски празници.

Представеният текст е част от по-обширно изследване върху музикалния репертоар за св. Николай в латинското богослужение. Тук фокусът е спрял върху конкретен певчески жанр от цялото музикално-литургично последование – жанрът на евангелските антифони от състава на вечерните и хвалитната служби. Резултатът от проучването на песнопенията от този жанр потвърждава наблюденията, извършени на богослужебно и структурно ниво и публикувани по-рано, че певческият състав на службата, на база на проучвания тук репертоар, има основание да се счита за компилиран конкретно по повод на съставянето на службата за св. Николай. Това се осъществява по всяка вероятност не дълго след пренасянето на мощите на светеца в италианския град Бари през 1087 г. Проследяват се още определени взаимодействия на представения тук репертоар с песнопения от по-късно установени служби, или на други песнопения за паметта на св. Николай. Чрез проучване на антифонния жанр е възможно придобиването на по-ясна и детайлна картина за компилирането на конкретен певчески корпус, което дава перспективи и за търсене на допирни точки в богослужебната практика на Православната църква.

Генов, Явор. Някои наблюдения върху съдържанието на службата за св. Николай в грегорианския антифонар. - В. сб. Изкуствоведски четения, 2011, С. 52-58, ISSN 1313-2342

**Резюме:** Пренасянето на мощите на св. Николай Мирликийски от Мала Азия в италианския град Бари през 1087 г. се откроява като значимо събитие както за източното (православно), така и за латинското (католическо) християнство. Без съмнение това събитие има решаващо значение за повишеното внимание към светеца в териториите на западна Европа от този период нататък. За това свидетелства и службата за св. Николай в латинските литургични книги, която се открива в преписи на антифонара именно от XI в. нататък, и която съдържа цялостно развит певчески репертоар (т.е. застъпени са основната част от часовете по дневния хорариум)

Текстът има за цел да се спре върху съдържанието и структурирането на музикалния репертоар за светеца. По този начин, чрез детайлно проучване на всяко песнопение ще може да се посочи дали за службата за св. Николай се съставя нов репертоар, специално предназначен за нея, или се заемат песнопения от други богослужебни последования. Самият материал е част от значително по-обемно проучване на певческото съдържание, посветено на св. Николай в латинското богослужение.

Генов, Явор. Възраждането на грегорианския хорал в края на XIX и XX век. – В: сб. 3-та научна конференция на докторанти с международно участие, С. 2009, 183-197. ISSN 1313-342X

**Резюме:** В периода между Тридентския събор, състоял се през XVI век и втората половина на XIX век нееднократно се коментира мястото и ролята на средновековната богослужебна монодия в провеждането на ритуала. За да се стигне до известния декрет на папа Пий X през 1903 година, в който грегорианският хорал намира подкрепа от страна на църквата по отношение на своето реално приложение в ритуала, се извършват редица инициативи от страна на изследователи, богослови и клирици.

Представеният текст разглежда процесите на реставриране на средновековната богослужебна монодия и изискванията на Католическата църква относно нейното приложение и преиздаване в богослужебните книги. Коментират се някои от най-значимите папски постановления по отношение на грегорианския хорал, както и измененията, които настъпват в тази посока след Втория Ватикански събор (1962 – 1965).

Генов, Явор. Антифонарът като тип музикално-богослужебна книга през първата половина на

XX век. - В: Сб. Изкуство и контекст, Хасково, 2009, 173-185. ISSN 1313-7379

**Резюме:** Вниманието, насочващо се към средновековната латинска монодия в края на XIX и началото на XX в. дава тласък на многопосочни процеси, благодарение на които днес можем да говорим за период на „възраждане” на грегорианския хорал. Множеството проблеми при четенето, разбирането и интерпретирането на тази музика обединява усилията на редица изследователи. Техният поглед се фокусира върху различни аспекти в проблематиката на литургичната монодия. Сред приоритетите на изследователски и духовни общности като школата на Солем е възстановяването на мястото на грегорианския хорал в богослужението.

Католическата църква официално „приема” за своя богослужебна музика средновековната монодия, но осъществяването на този акт през 1903 г. е предшествано от редица събития, сред които подготвянето и издаването на нови литургични книги, съдържащи грегорианските песнопения за ритуала. След възобновяването на грегорианската музикално-литургична практика се реализират две основни издания на антифонара: *Римски антифонар* (1912) и *Монашески антифонар* (1934).

Настоящият материал е фокусиран върху ординариума на службите в двете издания (или неизменната част от реперотара, независещ от спецификата на отделните празници). Въз основа на него се осъществяват сравнителни наблюдения от една страна между катедрално и монашеско чинопоследование в структурата на книгите от споменатия период, а от друга, между тях и някои устойчиви белези в структурирането и подредбата на репертоара в антифонара през различни периоди на средновековието. Тези наблюдения формират част от по-задълбочен поглед върху въпроса за това как и до каква степен възприетият за «традиционен» за западното богослужение грегориански хорал бива реставриран и прилаган в ритуала на съвременното християнство.